

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Nr. 50. ANUL XV.

Sabiu, in 22 Iunie (4 Iul.) 1867.

Telegrafulu esă de done ori pe septe-mana: joia si Dumineca. — Prenume-ratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani-ga prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretulu prenumeratiu-nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-a celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tro provincie din Monarchia pe unu anu 8. fl. era pe o jumetate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirula, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Rescriptele regesci

Ordinaciunea ministeriala.

In nrii, de acum si celu trecut publicamu si pu-blicaramu acte de mare insemnatate pentru Tran-silvania. In celu de astadi celu done rescripte re-gesci, prin cari se disolve diet'a transilvanena dela Clusiu din 1865 si conclusele dietei ardelene din Sabiu din 1863/4 se punu afara de valore; in celu trecut este instructiunea pentru reorganizatiunea Transilvaniei.

Pentru o tiera, carea e satula de provisorii o restauratiune definitiva, e forte naturalu, ca sa o dorasca ori si cine. Provisoriele cele multe espe-rimentatdre silesco pre ori ce partita a dorit pacea si liniscea si consolidarea intregului, caci altmin-trea are sa astepte detrimentele morale si mater-iale, ceea ce are nesmintitu sa urmeze in ori ce stare nesigura a lucrurilor. De aceea in atari cesuri ori ce apropiere de unu definitiv e bine veduta. Insa do-rinti'a ori carui iubitoriu alu pacei si alu ordinei pote numai atunci fi incoronata, candu mesurile cari se iau sunt desbracate de spiritulu ori caroru simbul de te-meri, ce s'aru pute insufla acelor'a, pentru cari se iau mesurile.

Cetitorii nostri si voru aduce bine aminte, cu cata ingrigire amu fostu noi pre tempulu candu s'a datu ministeriului ungurescu mana libera sa dispuna de cele de lipsa in Transilvania. Nu amu facutu nici o opozitiune, dara amu atrasu atentiunea mi-nisteriului sa veda pericolulu pre care diet'a nu a pututu sa-lu veda si tiera a carei sorti diet'a ia data in mana, amu disu sa o trateze cu crutiare, pentrucă sa nu escite simtieminte de neplacere, unde are ca prin crutiarea drepturilor esistende sa si castige increderea. Astadi, cum amu disu, stamu inaintea unoru acte de statu, cari ne arata ca in-grigirea nostra manifestata in acelu tempu n'au fostu neintemeiata.

Reformele, e adeveratu, ca totu deun'a aduc cu sine astfelu de schimbări, incatu din lucrurile a-cele ce au esistatu mai nainte unele trebe se re-mana afara. Abstragemu dela titlurile acestoru re-maneri afara si dicemu, ca aceea ce nu mai pote sa treca in lumea cea noua prin reforme, prin natura sea invecitata, seu opusa binelui comunu este deja de sine stersu din vietia si ascepta numai o sanc-tiunare a opiniunei si actelor publice. Dara candu prin reforme se iolatura unu principiu plinu de vi-etia atunci reform'a devine o stirbire a cursulu na-turalu, si scimu din cele mai ordinario esperintie, ca astfelu de stirbiri a cursulu naturalu producu rane si dureri si candu aceste din urma sunt grele, ce-va si mai reu.

Sa nu ne perdemu departe in trecutu, ci sa dicemu ca principiulu egalei indreptatiri la anulu 1860 lovea asia de tare in portile tempului viitoriu, incatu la 1863/4 trebu aiastu principiu sa resufe in lume si sa capete consistinti'a sea. Cedemu si in acestu punctu faptelor implinite si pre bacea acestoru fapte implinite putemu dice, ca deca nu s'a fa-cutu destulu formelor legali, de siguru cerintelor naturali ale tempului presentu s'a facutu o satisfactiune, radican-do-se o natiune la starea ce i se cuvenea inca cu seculu mai nainte, deca nu din altu respectu, din interesulu bunei stări a acestei si acestoru tieri ne-fericite.

In consideratiunea acestoru, parerea nostra nu pote fi alt'a, decatu, ca effiinti'a cerintie-loru fresci, si a formelor legale, in procesulu de reforma, prin carele trecemu acum, trebea i m p a c a t a, caci scimu pre bine, ca nu-mai pacea pune sigilulu celu mai durabilu a ori caroru stări de lucruri, prin urmare nu octoarea,

ci legea positiva trasa din starea adeverata a lucru-riloru.

Amu vorbitu pana aci in genere despre actele in cestiune. Ceea ce privesce in sa cele dona rescripte regesci in specie, trebe sa adaugemu, ca catu pentru noi, in fati'a acestor'a convingerile nostre profesate dela inceputulu schimbărilor din an. 1865 au re-masu neclatite aceleasi. Precum atunci asi'a si acum pretendemu dela conducătorii nostri nationali ca ei sa nu parascesca terenulu a c t i v i t a t i e i. Schim-barea regimulu din luna lui Septebre 1865 numai asi'a pute fi mai pulinu pagubicioasa pentru caus'a nostra nationala. Deputatii si regalistii nostri dela diet'a din Clusiu 1865, au desbatutu asup'a ace-stui modu, l'a aflatu ca celu mai cu bunu sporiu in interesulu causei generali nationale si natiunea du-pa ce a ascultatu vorbirile lor din accea dieta, a cetitu votulu depusu pre mes'a dietei si a vedutu efectulu acestor'a, a aclamatu si manifestatu incre-derea ei in barbatii sei atatu prin adrese catu si prin articuli diuaristici. Ce norocire deca aceste manifestări nu se altera de nici o parte!...

Acum dupa ce natiunea vede, ca diet'a dela Clusiu cea paba acum amanata se desfiintieza si le-gile din 1863/4 se punu afara de valore, — natu-ne este chiamata a fi cu cea mai mare incordare asup'a purtării conducătoriloru ei, si a pretinde dela ei o declarare asup'a ulterioarei lor purtări, ca apoi, la rendulu seu, sa se pda dechiara si ea (natiunea) de e multiamita seu nemultiamita cu po-litic'a conducătoriloru, dela carea are sa aterne vi-toriulu ei.

In legatura cu acestu teren alu activitatiei a-daugemu, ca in acesta programa mai e de a se pre-cisa si aceea, ca acei ce primescu mandatulu nati-unei sa marga la dieta, seu deca nu, sa depuna man-datulu, ca sa se pda alege de acei'a, cari sa aiba si vointia si capacitate de a aperi interesele nati-unali pre terenulu activitatiei.

Trecemu la ordinaciune. Aci dicemu ca nu scapamu din vedere si progresulu (in asemenare cu 1848) ce se manifesteaza in ordinaciunea guverniala cu deo-sebire in punctulu 10, carele concede ca in comitetele comitatense etc. sa se intrebuintieze tote trei limbele tieri, magiara, romana si germana, — fiindu acesta norma valida si pentru esebitele ce voru veni sub pertractarea comitetulu;

nu scapamu din vedere nici punctele 11, 14 cu cele trei alinii dintai, cari in interesulu cursu-lu afaceriloru nu rumpu cu trecutul dintr'odata, ei pana la o regulare definitiva i-lu imbinu cu drepturile constitutionali:

insa amu avutu totu dreptulu a ascepta, ca Ministeriulu facendu schimbări in aceste puncturi fatia cu legea ardelena, privitoria la comitetele co-mitatense si scaunale, sa fia facutu schimbare si in privinti'a cualificatiuniloru, ce le prescrie acea lege ardelena din an. 1848 pentru membrii comi-tetelor comitatense si scaunale, ca dispunendu ast-feliu sa ne fia adusu pre noi romanii bateru in catu-va mai aproape de indestulare.

Ne insufla apoi o ingrigire deosebita si punctulu din urma 22, in carele se dice ca „in privinti'a orga-nisarei jurisdictiuniloru sasesci nu subverseza de asta data de a face dispositiuni“ retinendu-si mini-steriulu siesi dreptulu de a dispune in casuri ob-veninde.

In privinti'a acestui punctu trebeu sa mar-turisimu, ca nu suntemu in stare a cuprinde cau-sele cele momentose, ce a pututu fi datatdre de me-sura pentru regimu, candu este sciutu in totu Ar-delulu, ca o casta de birocratii de nationalitate sa-sesca ocupa si astadi, in puterea legiloru de Apro-bate si compilate, si in puterea unoru puncte re-gulative din finea secululu trecut, — tote oficiele municipali, afara de unu senatoru romanu in Sabiu,

doi ampolai romani la Mercurea, unu secretariu judicalu romanu la Brasiov si doi trei oficiali ro-mani la Sebesiu si Orestia.

Ne vine sa credemu, ca ministeriulu respun-sabilu, nefindu din destulu informatu despre starea cea abnorma — firesce abnorm'a fatia cu legile sus-tatatdre acum, pre cari se bazea insusi ministeriulu — a lucrurilor din scaunele fundulu regescu, a numitu aceste scaune s a s e s c i si au lasatu in starea de acum municipiele aceste neordinandu re-stauratiune.

Fiindu de astfelu de credintia implinimu nu-mai detorinti'a nostra de patriotu, candu asceptamu ea ministeriulu se va consulta si cu barbatii nostri nationali din fundulu regescu asup'a restauratiuni-loru facende la sabunele municipali aflatorie in acestu fondu regescu.

Candu cetimu in ordinatiunea din cestiune, ca se amintescu scaunele secuiesci si sasesci, credemu, ca acest'a e din privintie de usiorarea stilisarei si din prescurtarea scrierei, dupa numele acelor na-tioni, cari erau parti constitutive ale sistemii poli-tice pana la 1848; pre venitoriu in sa credemu, ca se voru numi ea si comitatele, dupa numele cetă-tiloru si orasielor, unde sunt pretoriele acestoru scaune seu dupa numele tnuturiloru. Altu cum si noi romani inca trebeu sa ceremu municipie na-tionali, care sa se chame scaune romanesci, pen-tru ca: quod uni justum alteri aequum. Ni se va opune, ca atatu secuui catu si sasii au posesu nu-mirile aceste pana la 1848 si acum nu pot fi lip-siti de acestu dreptu. Insa la acesta reflectamu cu insusi ratiunamentulu „unionistiloru“: ca dupa ce Transilvania e aneasata Ungariei, pre bacea egalei indreptatiri, fara de deosebire de nationalitate si con-fessiune si dupa ce axioma juris dice: ca acesso-rium sequitur suum principale, cum trebeu, ca Transilvania, numai ca statu, sa-si perda prerogati-vele ce le-a ayutu, dar natiunea secuiesca si sasesca si pote pana in fine cea unguresca in comitate sa-si retina prerogativele aele nationali, in accea Transilvania, carea astadi, asi'a dicendu nu mai esista? Intrebamu ce sorte va avea natiunea romana in Transilvania cea lipsita de starea ei ca statu, si cotropita in Ungaria, candu pana acum ori cate s'a decisu si lucratu, si la Vien'a si la Pe-st'a, in privinti'a reformelor, romanulu n'a fostu intrebatu de nimic'a?

Si acum ne spunu diuariele neromane, ca re-gimulu sa fia chiamatu pre Comitetele natiunei sa-sesci la o consultare asup'a afaceriloru municipali din fundulu regescu. Nu scimu in sa de nicairi sa se fia chiamatu vre-unu romanu spre asemenea scopu. Se intelege ca astfelu standu lucrulu si nefindu si noi la consultari pentru aducerea mesu-riloru provisorie, vomu pati-o dupa proverbulu ro-manu: „cine imparte parte si face“ si noi nefindu la impartie, nici ca vomu pute sa ne facemu parte.

Ingrigirea nostra nu emanaza numai din punc-te citate, ci inca de mai inainte si asi'a deca amu esprima in privinti'a acestoru puncte vre-o dorintia aceea aru fi, ca viitoriulu sa nu ne mai sustina sta-rile privilegiale din trecutu, ci sa se prochiame in-tru tote egala indreptatire a locuitoriloru si din a-cesta parti, spre a putea participi toti locuitorii fara de restringeri la drepturile constitutionali. Drep-tatea si pacea sa se sarute intru tote si in totu loculu, caci fericirea altfelu nu pote ave locu si fara de acesta nu este nici prosperarea statulu.

Doua rescripte regesci;
catra r. guvern alu Transilvaniei.
Franciscu Iosifu Antaiulu, din grati'a lui Ddieu Imperatulu Austriei, Rege apost. alu Un-gariei, Boemie, Galitiei si Lodomeriei, Marele Prin-

cipe alu Transilvaniei și comite elu seculorilor etc. etc. etc.

Ilustri, reveriti, spectati, magnifici, generosi, onorati, intiepti, sinceri iubiti Nostri credinciosi! Pentruca ratiunile, ce se deriva din cuprinsulu art. de lege I făcutu in diet'a din Clusiu la 1848 cu privire la uniunea Transilvaniei cu Ungaria, sa se reguleze definitiv, amu aflatu cu cale, a conchiamă, prin rescriptulu Nostu regescu datatu dela 1 Sept. 1865. diet'a Transilvaniei la Clusiu pentru 19 Nov. alu aceluia-si anu.

Acesta dieta — fiindca mai tardu, in urm'a provocarei Nostre, s'au prezentatu pentru deslegarea cestiunelor pendinti de dreptulu publicu, si deputati Transilvaniei la diet'a Ungariei conchiamata la Pest'a pentru 10 Dec. 1865. — o amu amanatu interimalu pâna la rezultatulu consultărilor incepute aici.

Dupa ce inasa, spre bucuria sufletului Nostu parintescu, in diet'a Ungariei acum amintita a rezultat intre reprezentantii acestoru doua tieri astfel de contielegere fratiésca, in urm'a cărei'a scupulu, ce l'amu propulu dietei Tranniei conchiamata la Clusiu pentru 19 Novembre 1865, adeca regulara speciala a relatiunelor intre aceste două tere legalmente unite, si complanarea intereselor loru imprumutate, se potu ajunge mai iute si siguru pe calea deputatiunei dietei Ungariei spre acestu scopu denumite — si dupa ce si altcum, in urm'a despustunelor identice, atatu ale art. VII alu dietei din Posionu dela 1847—48, catu si ale art. I alu dietei din Clusiu dela 1848, stabilirea finale a detaiurelor uniunei numai prin legelatuneu impreunata si comune a acestoru două tieri se va pute mijloci, diet'a susatinsa, conchiamata de către Noi la Clusiu pentru 19 Nov. 1865, si amanata prin rescriptulu Nostu regescu datatu din 25 Decembre 1865, prin acest'a o disolvemu.

Căror'a altmintre remanemu neschimbatu aplicati cu gratia si indurarea Nostra imperatésca-regia si de Mare Principe. Datu in capital'a Nostra imperiala Vien'a la 20 Iuniu 1867.

Franciscu Iosifu m. p.

Conte Julia A n d r á s s y m. p.

Franciscu Iosifu Antaiulu, din gratia lui Ddian Imperatulu Austriei etc. etc. etc.

Restituindu-se dreptulu constitutiunale pentru integritate teritoriu alu imperiului, aflamu cu cale, delaturarea indoeleloru esistinti cu privire la principiile constitutiunali si la basea dreptului, si la prevenirea pe viitoru a confusiunei conceptelor de dreptulu publicu.

Dreptu aceea, dupa ce relatiunea de dreptulu publicu a tierenor coronei Nostre unguresci, fatia cu celelalte tieri de sub domnirea Nostra, prin legea făcuta in obiectulu afaceriloru comune in diet'a co-

muna conchiamata la Pest'a pentru 10 Dec. din partea Ungariei si a Transilvaniei, carea este legalmente unita si sanctiunata de către Noi, s'a regulatu definitiv pe calea constitutiunale si in unu modu, carele asigura puterea imperiului Nostu, si prin acest'a toate celelalte legi, dispuestuni si decisiuni de directiune diversa, prin urmare si concluse dietei provinciiale transilvane, conchiamata la Sabiu pentru 1 Iuliu 1863 si disolvata prin rescriptulu Nostu r. datatu dela 1 Sept. 1865, cari se referescu la pusetiunea de dreptulu publicu a Tranniei fatia cu imperiulu, au devenitu fara valoare; dupa-ce mai departe prin art. VII alu dietei din Posionu dela 1847/8, si art. I alu dietei din Clusiu dela anulu 1848, principiulu de egalitatea civila, a căru sustinere o consideramu de un'a dintre cele mai principali probleme ale chemarei Nostre de Domnitoriu, si altcum este asecuratu fara distinctiune de nationalitate religione si limba, si prin urmare conclusele dietei susatinsa din Sabiu, parte vinu in contrastu cu legile mai noue, parte au devenitu de prisosu;

si dupa-ce in fine toate cestiunile, ce atingu cauzele interne ale Transilvaniei, in intielesulu legiloru mai susu amintite sunătoare despre uniunea acestoru două tere numai in sinulu dietei comune intr'unite la Pest'a se potu deslega definitiv: in urmareu tuturor acestor'a, toate conclusele dietei din Sabiu conchiamate pentru 1 Iul. 1863 si disolvate prin rescriptulu Nostu regiu datatu dela 1 Sept. 1865, le punemu afara din valoare.

Căror'a altmintre remanemu in continuu aplicati cu gratia si indurarea Nostra imperatésca-regia si de mare principe. — Datu ca mai susu.

Franciscu Iosifu m. p.

Conte Julia A n d r á s s y m. p.

Revista diuvaristica.

Despre cestiunea Croatiei se exprima „Pesti Hirnök“ in modulu urmatoriu:

„Nu numai in Fiume si in teritoriulu litoralulu ungurescu, ci si inlantrulu celoru trei comitate ale cu nedreptulu (?) asiă numitei Croatie (va sa dica Slavoniei vechi) incepe a se misca poporulu celu loialu si a se opune prin caviute conducatoriloru sei din Slavoni: de media-di, si apucandu unde se porte stindarde nationale unguresci, se nesuesce a serba cu pompa si sub cele mai intime strigări de „Zsvio!“ incoronarea regelui seu legitimu si legaturile cele vechi iubite, sub care au vietuitu poporulu ungurescu si croaticu siépte seculi in bine si in reu in concordia fratiésca, a căroru (legaturi) emolumente politice, si cu deosebire inasa benefacturile materiale le-au simtitu poporulu croatu, de orece cu privire la relatiunile naturali cele vitrige au

purtatu in proportiune cu poporulu ungurescu din sarcina numai jumetate.

„Organele partitei din Slavoni'a sudica, care se nesuesce dupa o desbinare, si foile, care sperandu ca se va re'nyia burocrati'a, de buna voia se straduiau, ca sa mistifice poporulu croaticu cu reminiscintiele stindardulu ielaciciu si care o indemnă inca pâna in dilele din urma la opostiune, — fura rapite prin incoronarea regelui in fanatismulu loru selbaticu cu o impertinentia aroganta la declaratiunile cele mai impertinente si cutediara, a declara incoronarea regelui ungurescu din Bud'a pentru Croati'a de nula.

„Publicisti acesti'a eroici fara indoiela erau orbiti de credinti'a aceea nebuna, ca — de orece jurnalistic'a se afla in mân'a lor — ei intr'adeveru vorbescu in numele tere si alu poporulu si ca prin prtestele loru cele absurde si neomenose inca si de aci incolo voru putea insiela lumea.

„Insa poporulu, urându-se de tutoratulu acest'a neindreptatitu si perfidu respunse la agitatiunea pressei din Slavoni'a sudica cu aceea, ca pre ne-acceptate se emancipa dela conducatorii cei siarlatani si nesuferibili de superbi, dela idolii cei ciopliti, si le dedu profesoriloru sei carpaci o lectiune de credintia, loialitate si in logica politica.

„Mintea cea sanatoasa si reminiscintia poporulu declara cu soliditate, ca in momentul acelu in care-si pune Regele ungaru corón'a S. Stefanu pre capu, se incoroneza necesarminte si Regele Croatiei si ca diplom'a incoronarei subscrisa de Regele ungurescu garantéa drepturile publice ale imperiului ungurescu, preum totu deodata drepturile provinciiale ale Croatiei si si libertatea poporulu.

„Puterea magica a credintiei dinastice cunosce si nimicesce mai curendu seu mai tardu nesuinti'a malitiósa, carea se vâra — fia din ambitiune seu din intentiune de a tradă patri'a — intre tronul si poporulu.

„Poporulu croatu i se deschisera ochii, candu vediu, ca conducatorii sei — sub masca de patriotismu — incepura a cochetă cu Moscova si cu Belgradulu si erau gat'a asceptandu numai ocasiunea, ca sa venda credinti'a si sörtea poporulu croatu celui onestu pentru utopiele loru cele fanatice.

„Poporulu croatu nu se mai lasa, ca sa fia sedusu prin stindardulu celu amagitoriu alu „trinitutulu regatu“, care nu avea nici unu intielesu. — Poporulu croatu nu-i trebuiesc fara o vieti'a lina si pacinica, o administratiune si jurisdictiune ne ambitiósă, o constitutiune suportavera, si numai sugu tier'a sea, si nici decum nu-si aduce aminte, ca sa faca cuceriri la insul'a Mur seu Cattero, seu sa-i incurce Regelui Ungariei si natlunei unguresci calea către marginea mării.

„Mai puternicu se manifestéza legitimitatea de

FOISIÓRA.

Despre influinti'a lecturii romanielor streine.

(Conferintia tinuta de d. Niculénu in sal'a Ateneului Romanu Joi 23 Februlare.)

I.

De catu-va tempu, spiritulu si naravurile generatiunei contimpurane au intratu pre o cale retacita si periculósa, din toate puncturile de vedere. Dintre simptomele si slabiciunile, care constata finiti'a acestei retaciri si gravitatea acestui periculu, un'a din cele mai fatale este patim'a, seu mai bine, hól'a imitatiunei, hól'a nascuta din desordine si din apatie, a cărei suflare slabesc si degradéza orice elementu puternicu si sanatosu de desvoltare nationala, intelectuala, morala si politica.

Natur'a a pusu intre natune si natune, ca si intre omu si omu, ore-cari deosebiri, ore-cari margini, deosebiri si margini nascute din clima, din caracterulu, din temperamentulu, si mai cu séma din traditiunile si limb'a fia-cărei'a din ele. Prin urmare natuneu seu societatea, care nu tine séma de aceste conditiuni, si care cauta elementele vietiei si desvoltarei se in isvóre si in regiuni streine, incompatibile cu natur'a sea, aceea nu va putea nici odata face, seu produce vre-unu lucru frumosu, mare, sanatosu si originalu; căci numai spiritulu si ideile nutritu si desvoltate, conformu geniulu, nationalu, dau faptelor, naravurilor si fisionomiei unui poporu, acelu caracteru particulariu de nobletia, de energia si de originalitate, care-i inaltia

puterea, i maresce demnitatea si-i asigureza independinti'a.

Barbatii nemuritori, cari au datu directiune spiritului si ideiloru literaturii trecute, au intielesu mai bine decâtu noi unde eră isvorulu si unde residă forti'a renascerei nostre politice, intelectuale si morale.

Spre a desteptă patriotismulu, sentimentulu demnitătiei omului, cultulu virtutiei si dorinti'a binelui intr'unu poporu caditu si degeneratu de atât'a amaru de tempu, desgropandu suvenirile si eroismulu unui trecutulu gloriosu, ei au deschisu inimii, poesiei, entusiasmulu si imaginatiunei, unu câmpu inchisu de unu seculu si jumetate, in care aruncandu-se cu o sete si cu o desfatare Dumnedieiésca, s'au imbratásiatu intr'un'a si aceeași idea de marire si de desvoltare nationala cantandu cu nemuritorulu Vacarescu:

Slava stramosiloru vestiti

In cale ve astépta,

La rendu românilor esiti,

Mergeti pre calea drépta.

Spre a inalti'a inim'a si a insufleti cugetarea prin sentimente nobile si generose, transportandu imaginatiunea in tempuri de virtute si de fericire, ei prezentau ochiloru, in spectacolulu monumentelor strabune, icon'a splendorei gloriei si marirei trecute, suspinandu cu poetulu Carlov'a:

O! ziduri intristate! O monumentu slavitu!

In ce marire nalta si voi a-ti stralucitu!

Spre a deschide ideiloru, inspiratiunei si cugetării o sfera mai inalta, ma libera si mai luminósa, combatandu pedantismulu, rugin'a si obiceiulu, ei

au smulsu ghimpii si maracinii, cari sfasiase si desfigurase limb'a, si imbracandu-o intr'unu vesmentu mai demnu de frumseti'a si de nobil'a sea origine, i-au datu sufletu, vigóre, mandrie, curagiu si aventu, redicandu-o la inaltimea, in care se vede stralucindu in pleiad'a preotiloru si literatiloru epoeci trecute ca Eliade, Asachi, Negruzzi, Alessandrescu, Alessandri si altii asemenea.

Nu avemu decâtu sa ne întorcemu ochii inapoi cu vre-o 20—30 de ani si esaminandu spiritulu si ideile, influinti'a si rezultatele lor, suntu siguru ca vomu remanea uimiti, vedindu ce póte face românulu, candu e bine inspiratu si mai cu séma candu e bine condusu. Căci, Dómnorulu si Domnilorulu, trebuie sa recunóscemu, fia chiaru cu pretiulu amorului nostru propriu, si apoi a-si recunóscă cine-va ratacirea e unu semnu bunu, unu semnu de indreptare, trebuie, dicu, sa recunóscemu ca nu egoismulu, vanitatea si nepasarea unoru tempuri mai apropiate au redicatu demnitatea numelui de român din injosirea in care-lu cufundase Domniele fanariote. Nu luculu, sensualismulu, teoriile si doctrinele imprumutate, setea de placi si suspecte, ilegalitatea mijlocelor de ale satisfacé, si mai cu séma furi'a de a perveni cu ori-ce pretiu; nu, nu suntu acestea, cari au aratatu lumei, ca suntemu unu poporu, ca posedamu o istoria gloriósa, ca in fine avemu dreptulu a face parte din concertulu natiuniloru libere si indipendinte, ci spiritulu nationalu, care prin talentulu si valórea unoru barbati alesi, desceptandu consciinti'a nationala, au redicatu nivelulu intelectualu si moralu alu poporulu au desfiintiatu privilegile si prejuditiile, au restabilitu egalitatea dreptului, au facutu in fine unirea; unirea, Dómnorulu si Domnilorulu, care va trăi déca

o parte la litoralul ungurescu, de alta parte in comitatele dela Drav'a, care nesciint'a le amesteca cu Slavoi'a cea vechea.

„Popórele desceptate spre consciint'a de sine si spre credintia ceru urgente in ambele teritorii incorporarea neamanavera si neconditiunata. Acest'a inca cere inainte de tóte necesitatea ardienda a regulárei constitutiunale si a stárei normale a imperiului corónei sánte magiare.

„Suditi corónei unguresci si pluritatea cea mare precumpanitóre din pártile impreunate si cu acestea Ungari'a intréga, prin urmare si noi aseptámú cu incordare dispositiunile organisátore, care voru pune odata capetu asiá numitei cestiuni croatice si stárilor abnorme din Agramu.

„Celu d'antáiu lucru, care-lu sperámú, este incorporarea cancelariei croate din Vien'a la ministeriulu din Bud'a; cáci noi nu putem pricepe, ca pentru ce sa steie in Vien'a unu regimu apartu croatu, a cárei resiedintia, tocmái déca aru fi o institutiune normala si constitutiunala, aru trebú sa fia Bud'a.

„Lucrulu alu doilea, care e neamanabilu este organisatiunea judecatoriilor si comitatelor asiá numite croate, care se tinu de Agramu, incorporarea litoralului ungurescu, denumirea guvernatorului din Fiume, restituierea comitatelor independente dela Drav'a si re'ncorporarea lor la patri'a nóstra.

„Si dorintiele acestea comune nu le putem repeta desu de ajunsu.

„Si fiindca diet'a nóstra preste putine dile se va proroga pre mai multe septemáni, — regimulu ungurescu va avea tempu, cá sa se ingrijésca cu-viinciosu pentru implinirea afacerilor acestor'a urgenti, inca inainte de a irumpe cestiunea orientala, precum se astépta.

Acest'a va sa dica dupa „P. H.“ : a impacá spiritele.

Din Pest'a.

In siedintia casei de josu din 26 Iuniu dupa formalitátile sciute, S o m s i c h pune pre mész'a dietei raportulu comisiunei nationalitátiloru. Dupa aceea se facu unele interpelári, mai întâiu din partea lui D e á k in privint'a proiectulu de lege despre cestiunea nationalitátiloru si in privint'a uniunei Tranniei precum si a emancipárei israelitiloru, la care raspunde ministrulu E ö t v ö s, ca acestea tóte, fiindu de o importantia mare, se voru luá numai decátu la pertractare la redeschiderea dietei, si ca proiectulu de lege privitoriu la emanciparea e-vreiloru se va aduce atunci in legatura cu unu proiectu de lege de naturalisatiune. La interpelarea lui Aless. Csanyady, ca óre nu cade in sfer'a puterei ministeriului de a sustiné respectulu in privint'a otariloru art. de lege XXI. din an. 1848

despre colorile tieriei, cáci d. e. in tempulu, pána candu au fostu MM. LL. in Bud'a, au falfaitu stindarde negre si galbene, respondiendu D e á k, ca acest'a este stindardulu casei Regelui, M a d a r a s z nu e multiamitu, cá la intrebarea facuta cátra ministeriu sa raspunda unu membru alu casei; de aceea si parere este si T i s z 'a, carele mai face inca o intrebare cu privire la redicarea remanentiloru urbariale, la care raspunde ministrulu de justitia H o r v á t h, ca si in privint'a acest'a se va aduce unu proiectu de lege inca in sessiunea acest'a a legislatiunei. Dupa acestea pasindu la ordinea dilei A n t o n i u Z i c h y raportéza in numele comitetulu centralu alu celor 9 despartiminte despre cele patru proiecte de lege, privitóre 1) La incoronarea Majest. Sele, 2) la donatiunea de incoronare pentru M. Sea Regele, 3) la donatiunea de incoronare a M. Sele Reginei, 4) la alegerea pazitoriloru de coróná, care proiecte se primescu in genere si in specie pre lánge unele modificatiuni stilistice, dintre care cea mai esentiala e, cá sa se primésca si espressionea „tierile laturale“ si facendu-se astfelu protocolulu despre acestea proiecte, care se autentica, se incheia siedintia.

Protocolulu acest'a autenticalu se aduse dimpreuna cu cele patru proiecte de lege in cas'a magnatiloru in siedintia acesteia din 26 Iuniu, si se cetesce. Aci se otaresce, ca proiectele amintite sa se tiparésca si sa se imparta intre membrii, iéra consultarea in privint'a acestor'a se amana pre siedintia urmatóre, care se tinu in 28 Iuliu la 11 óre inainte de amédi. In siedintia acest'a se cetescu cele patru proiecte din punctu in punctu si se primescu de toti membrii de fatia (63 cu nrulu). —

In siedintia casei deputatiloru din 27 Iuniu dupa formalitátile sciute si dupa mai multe incurse si afaceri de verificatiune, róga ministrulu cont. M i k o pre cas'a, cá pertractarea propunerii facute din partea ministrului Lonyay pentru denumirea unei deputatiuni de cinci-spre-diece membri spre a se consultá despre budgetulu imperiului din impreuna cu o deputatiune a senatulu imperialu, statátóre totu din atátia membri, sa se amane pre diu'a urmatóre, cáci pána atunci póte va sosi si ministrulu presiedinte A n d r á s s y, carele doresce a fi de fatia la otáirea momentósa, ce o va face cas'a in privint'a acest'a. Totu deodata se róga, cá sa se tina o siedintia privata pentru o impartásire ministeriala in afacerea propunerii, privitória la calea ferata, care propunere aru vrea sa o faca regimulu in diu'a urmatóre. Amendóne propunerile se primescu. Dupa aceea se impartu tiduli pentru alegerea a doi protocolisti, in loculu deputatiloru O c s v a y si I o a n o v i c i u, cari si-au depusu mandatele. In fine se desiarta galeriele si se incepe siedintia privata. —

Propunere de decisiune. *)

in caus'a diferiteloru nationalitáti si limbi.

Pentru pacificarea diferiteloru nationalitáti ce locuiescu tier'a, si pentru delaturarea a ori-ce dubietáti ce s'aru escá in privint'a usulu limbiloru, si pána atunci pána ce cestiunea de nationalitate si de limba s'aru aplaná in modu legislativ — diet'a se enuntia in forma de decisiune, ca :

1) Pré inaltele bilete de mána si ordinatiuni emanate despre liber'a intrebuintare si respective despre liber'a alegere a limbei, atátu in privint'a particulariloru cátu si in privint'a comunitátiloru, jurisdictiuniloru, si tribunaleloru — se sustinu in deplin'a loru valóre.

2) Acele determinatiuni ale legiloru, si cu deosebire art. III dela 1836, VI dela 1840 II dela 1844 si XVI dela 1847/8, atátu incátu acele restringu si respective ordina usulu limbei la particulari, la comunitáti, la scaunele sánte, la jurisdictiuni si tribunale eclesiastice si civili — pána la alta dispusetiune legislatória — se declara de suspine.

P e s t 'a, 24 Iuniu 1867.

Ios. H o d o s i u deputatulu din cerculu Bradu, com. Zarandu.

Interpelatiune **)

Ministeriulu reg. este rugatu cu onóre sa binevoiesca a dá deslucire ca óre :

1. Adeveratu este, ca comissariulu reg. trimesu in Transilvania, pentru studiarea situatiunei politice, pentru descoperirea lipselor si defectelor si cu deosebire pentru scirea opiniunei publice in privint'a cestiunei de uniune, au aretatu cá rezultatulu esperientieloru ce le-a facutu in tempulu petrecerei sele de pána acum in Transilvania si cu deosebire in caletoria ce a facutu prin tier'a : ca singuru metropolitulu románu gr. cat. Ales. Sterc'a Siolutiu este contr'a uniunei fortiate ?

2. Adeveratu este ca on. ministeriu reg. a cerutu dela Majestatea Sea admonitiunea metropolitulu Alesandra Sterc'a Siolutiu prin santulu scaunu dela Rom'a, departarea numitulu Metropolitu din activitatea-i bisericesca si inlocuirea lui prin unu coadjutoriu ?

3. Are de cugetu on. ministeriulu reg. a urmá si de aci nainte procedur'a de pána'acum atátu in obiectulu uniunei cátu si in privint'a numitulu Metropolitu ?

Interpelatiunea acest'a o susterne cu tóta onó-

*) Vedi nr. tr. la rubric'a „Din Pest'a“. R.)

**) Publicarea acestei interpelatiuni va serví totu odata si de deslucire la referatulu despre dieta din nrulu trecut. Red.)

vomu sci a o aperá, a o cultivá si mai cu séma a o intinde.

Onóre si recunoscintia memoriei loru ! Unu din tressii suntu morti, unii traiescu, si inca din cei mai ilustri ; insa multi si din acesti'a tacu, tacu Dómnorulu si Domniloru, cáci cine scie, póte ca intr'unu momentu de durere si de indoiéla, atinsi si ei de ból'a tempului, au aruncatu lir'a crediendu ca numele de poetu nu-i de ajunsu pentru a face si a dictá legi lumei.

Din nenorocire inasa, dupa caderea revolutiunei dela 1848, reactiunea politica aduse cu sine o reactiune literaria din cele mai deplorabile.

Spiritulu nationalu incepu a decliná si a-si perde influint'a bine facátóre din ideile si aspiratiunile generatiunei, care fiindu inca juna, nu putu resistá neodihnei, nerabdárei si deceptiunei ce se nascu mai totódeun'a intr'o epoca de crisa morala, materiala, séu politica.

Spiritulu nationalu dara, pre de o parte, combatutu de unu sistem politicu, ostilu tendintieloru si directiuniloru sele, se retrase in ascunsulu unor inimi sfíose si resignate, iéra pre de alt'a, lipsitu de talentulu barbatiloru care-i nutria forti'a si le conducea pasulu, retacindu pre tiermuri streine, se consumá in solitudine si in suferintiele unui esilu departatu.

Vocea patriei tácu. Foculu celu sacru se stínse, cánteculu dorulu, suvenirile si traditiunile strabune reintrara in nóptea uitárei triste si desolate, fára asilu si fára repausu, pre candu dela o margine a tieriei pána la alt'a, pre câmpiele udate si aperate cu sángele strabuniloru nostri, nu se mai audia decátu sgomotulu armelor, tropotulu cailoru

si cántárele bachice ale invasiuniloru straine, inecandu tipetulu, durerea si umilint'a unui poporu strivitu si ruinatu de atátea ori de acésta teribila calamitate. Calamitate teribila Dómnorulu si Domniloru, care, din punctu de vedere morala, e multu mai funesta unui poporu decátu resistentia cea mai lunga si mai nenorocita, decátu secetea si fómetea cea mai mare, decátu bólele cele mai contagióse, cáci unu poporu, chiaru fiindu invinsu, nu se póte nici supune nici subjugá de inimizii sei, pre cátu tempu va tinea la onórea si independintia patriei sele, si apoi secet'a si fómetea trecu, ceriulu se deschide si abundantia revine ; epidemiele si contagiunile disparu, aerulu se purifica si sanatatea se renasce pre candu ranele morale, deschise si nutrite de suflarea inveninata a invasiiloru straine corumpu sángele, sfaráma inim'a ucidu viétia, patri'a, libertatea, nationalitatea, in fine totu ce face fericirea omului pre pamentu. Si chiaru dec'a n'aru putea a-lu desfiintia cu totul, ganditi-ve Domniloru si Dómnorulu, câte lacrimi, câte dureri si mai cu séma câte generatiuni trebuie sa se strecure, sa lucreze, sa lupte, sa móra pentru a recastigá gloria, redesceptarea morala puterea si independintia perduta.

Astfelu erá starea lucrurilor, stare de decadentia morala, care slabindu sanatatea spiritelor, le arunca intr'o sete de imitatiune vila, fára studiu, fára caracteru, si fára nobletia, prin a cárei'a influintia, intre alte pecate, se introduse in ocupatiunile intelectuali ale societátei nóstre unu nomolu de originala si de traductiuni bastarde si morale, sub numele rapitoriu de romantie, care marira si intinsera desordinea si confusiunea atátu in literatura cátu si in societate.

II.

Sa vedemu acum, pána unde s'a intinsu reulu si cum o literatura, póte deveni in mán'a vointiei umane, in locu de unu instrumentu de progresu, o causa de decadentia, cáci Dómnorulu si Domniloru, de-si s'a disu si se dice ca literatur'a este espressionea societátei cu tóte acestea, in viétia natuniloru suntu epoce de crisa morala, precum vedim rámu ca se intemplá la noi, candu literatur'a in locu de a descrie moravurile tempului, lucréza a le reformá, a le imbunatátisén a le stricá si a le perverti.

Patim'a imitatiunei ataca mai întâiu limb'a, limb'a materna, limb'a poetiloru si eruditiloru literaturei trecute, care de abia scuturase jugulu amaru alu slavonismului si alu fanariotismului.

Pre de o parte din caus'a influintiei romanțelor franceze, traduse intr'o limba galo-romána plina de termini, de forme si de constructiuni strămbé si imprumutate, iéra pre de alt'a din caus'a unor tendintie nascute din nisce prejudicii sociale si nutrite de o vanitate retacita, limb'a romána, dicu, perdiendu-si din nou forti'a, valórea si puritatea, se umplu acum de o galomania din ce in ce mai esagerata, mai diforma si mai ridicula.

E adeveratu ca simptomele galomaniei in limba si in moravuri suntu mai vechi, inasa pre atunci, din fericire, influintia lor se marginea in cerculu restrinsu alu unor chiritie si pretióse ridicule care credu cu naivitate ca nobletia si fericirea consista in a se amusiasí, a se presentarisí, a se invitarisí, aputá o rochia en velours, séu fatia amour sans fin.

(Va urmá)

rea, pentru leniscirea celei mai numeroase părți a locuitorilor Transilvaniei și în interesul bine înțelesu al guvernului.

Pest'a 25 Iunie 1867.

Alessandra Romanu,
deput. cerc. Ceic'a comit. Bihariei.

Starea creștinilor din Turcia.

Dupa „Independ. româna“ împărtășim informațiunea ce o da tramisul Angliei la curtea din Constantinopol, ministrului sen englezu Stanley despre starea creștinilor în Turcia:

„Conformu dorintei ce mi-ati exprimat d-le Lordu, ve împărtășesc în scurtu impresiunile dobândite într-unu intervalu de unu anu și jumătate asupra posibilității creștinilor în imperiul otoman. E siguru ca densii și-au augmentatu numărul, cultura, avuțiile și mai cu sîmă prosperitatea, și nu mai puțin siguru, ca în astfelu de relațiuni au suferit și asupra mohamedanilor. Ambele părți însă atîtă creștinii cîtă și mohamedanii suferu sub starea deplorabilă a administrațiunei, și trebuie să arătăm mai cu sîmă, ca printre multele plangeri ale creștinilor cele mai multe n'au fostu decît un'a simplă consecință a complectului sistemu de guvernare, care a devenitu foarte apăsătoare prin un'a administrațiune peste măsura eronată. Musulmanii și creștinii suferu de un'a potrivă din această cauză. În adevăr reputațiunea Portiei nu va castigă arătandu ca totu supușii seî, fără excepțiune, au motive binecuvîntate pentru a se plange, prin această însă se lucrează contra descrierilor false, în care nu se trage un'a linia delimitativă între plangerile generale și ale creștinilor în special. Pentru reprezentantulu unei puteri străine este o greutate foarte mare pentru a nu se duce în eror în privința acestui punctu. Creștinii adică și aduc mereu plangerile lor, pe candu mohamedanii nu sîntu obișnuiți de a cere ajutoru dela puterile străine. Spre a ajunge în punctulu de a pute prețui în destulul aceea ce a făcutu guvernulu turcescu și pînă unde au ajunsu puterile străine prin științele ce au pus, spre a ameliora soarta creștinilor, aru trebui că să nu se uite numai înaintea seî și îndereptulu seî. Acei ce-si aduc aminte de Turcia acum 30 sau 40 de ani, li se va paré enorma starea de ameliorare a creștinilor mai cu sîmă schimbarea ce s'a făcutu în partea monarhului și a funcționarilor seî superiori cîtra densii. Neci progresulu ce s'a efectuatu de jă în egalitatea creștinilor cu mohamedanii nu va scapă din vederea unui observatoru atentu. Nu se potu sterge de odata urmele domniei superbe a musulmanilor ce datéza de 400 ani. Starea creștinilor în imperiulu turcu este încă departe de a fi ceea-ce trebuia să fie. Mass'a populațiunei turcesce nu se pôte împacă încă cu ide'a: ca concetățenii lor creștini să fie semenii lor. De aci consecința, ca de multe-ori se ataca mandria și susceptibilitatea creștinilor și ca aceste rîni i doru mai multu decît injuriile cele mai mari. Mai multe posturi nominale ale guvernului sîntu deschise creștinilor, în realitate nu li se da însă posturile cele mai înalte, posturile ce li s'au încredințatu nu sîntu încă atît de numeroase dupa cum aru trebui să fie în proporțiune cu numărulu locuitorilor creștini și musulmani. Înaintea unoru curți judecătorești și în ore cari casuri, testimoniile creștine sîntu foarte puțin considerate seî neci decum. Creștinii plătescu un'a contribuțiune specială în locu de a fi scutiți de conscripțiune, și astfelu nu iau parte neci la onorile neci la sarcinile militare— ceea-ce nu pôte fi un'a cauză deplorabilă pentru densii în circumstanțele pendinte. În scurtu, creștinii nu potu privi guvernulu otomanu că unu guvern natiunal; se supunu lui, fiinduca anarhia și incurcatură aru fi nesce rele și mai mari și în ochii tuturor raselor creștine se pare ca meritulu principalu consta în a face imposibilu celeilalte rase creștine de a pune mînă pe putere. Că în decursulu celui din urma tempu nu s'au amelioratu această stare de lucruri, aru fi a judecă înecitabilu, pe de alta parte însă nu se pôte îndoi nimenu, ca deca monarhulu aru pune mai multa energie și aru avé un'a vointă mai tare, progresulu aru fi pututu să fie cu multu mai mare. Amu primitu promisiunea, ca se voru lăa măsuri decisive pentru a efectua un'a mare ameliorare. Fuad-Pasî a mi-a datu unu act, în care se ia în considerațiune fia-care articulu în parte din Hattî-Humayum din 1856, și în care sîntu înregistrate diferite măsuri, în privința realizării promisiune-

loru stipulate printr'ensul și spre a le pute executa fără întârziare. Mai atîtă spre a ve face cunoscute intențiunile declate ale ministrilor actuali mi iau permișiunea a ve înaintă în copî actului ce mi-a datu Fuad-Pasî.

„Tabloul ce face elu stărei actuale este în adevăr mai stralucitu de cum asi fi cîntezatu a v'o face eu, și se înțeleg ca nu potu lăa asupra-mi responsabilitatea despre veracitatea tuturor detaliilor. Dăra este echitabilu de a avé în vedere apologia (deca o potu numi astfelu) ministrilor turcesci, precum și opiniunile critice asupra opiniunilor și măsurilor guvernului ce vinu din tôte părțile și se ia în considerațiune.“

Sabiiu, 18/30 Iunie. (Tramisu.) E-samenele la gimnaziulu regescu de statu rom. cat. din Sabiiu se începura în 26 și durara, cu maturitate cu totu, pînă în 28. Astadi s'a tînutu în biserică rom. cat. Te-Deum apoi s'a împartitu cu solemnitate premiile și testimoniile. La gimnaziulu acest'a se aflara 238 studenți romani între 439 *) Acest'a escelara și în studia fatia cu conscolarii lor de alte natiuni. Dovada de purtare cea buna ca din tenerii nostri dela acestu institutu, din cari multi studiéza chiaru și fără ajutori parintesci, este: ca la maturitate escelara trei romani și ca în 5 clase premiale d'antău le primira romani. Numarul eminentiloru preste totu nu e micu. Amu dori să dea cerulu că tenerii nostri se pastreze totu aceea constantia și barbatia în studiile lor sub întieptă conducere a unui barbatu benemeritatu și devotatu chiemării seî — precum este Pré onor. directoru, doct. Krátky, carele putemu să dicem, ca e unu parinte dreptu și nepartinitoriu alu tenerimei lui incredite, fără de a caută la diferența natiunala seî confesiunala. L.

Principatele române unite.

Străini cunosc mai bine decît noi starea natiunei năstre; noi nu o cunoscem, seî nu vrem a o cunosc; facem ca bolnavulu fricosu care nu va neci să vorbésca de bol'a seî și să lase să mōra. Sa nu ne facem iluziuni despre noi. Sa nu ne ascundem ranele! amu face o tradare cîtra noi însine: Mergem reu — și reulu este înfiptu în tôte arterele și fibrele tierci. Nu mai este nimica ce face o natiune, neci chiaru dorința de a fi o natiune. Începutulu civilizațiunei năstre este apropiatu; începe cu regulamentul organicu. Pînă aci, regimulu fanariotu făcuse din romani o societate barbară, asiatică, fără legi, fără misiune. Regulamentul a schimbatu costumulu vechiu alu boerilor, dăra puțin a îmbunătățu, căci a substituitu regimulu asiaticu, unu regimu militaru burocratu, rusu, de-si cuprindea pre aci pre colo principie mari de civilizațiune. Datinele de jă cădute, n'au gasitu nici în institutiunile neci în guvernele regulamentarie îmbunătățirea lor precum s'a speratu.

Revoluțiunea din 1848 protesta contra celui regimu. Evenimintele din 1857 fuseră încă o protestațiune; cele din 1859 asemenea; cele dela 2 Maiu o complectara prin cele două mari principie ce se proclamara. 11 Februaru neavendu nimicu a mai cere în privința legiloru spre bine, și avendu interesu a derimă binele constituitu, că despăgubire ceru și promise moralitatea în administrațiune și în justitiă. Reulu esista încă, în datine. Si nimen nu voia să înțelega. Robii și tiranii se schimbau, dăra robii și tiranii treceau mostenire la urmări, unii a fi robii, alții tiranii; și institutiunile, legile, erau și sîntu astadi pînce bucăți proprie archeologiei, candu se va uita care din ele se aplicau și cum se aplicau. Robii esista încă, tiranii esista încă, și libertatea și legile sîntu vorbe desiarte, căci reulu este întinsu în natiune. Robii și tiranii erau deprinsi în reulu generalu și numai ambiciosii strigau contra reului că să apuce puterea spre a fi ei carm'a reului, și să facă și ei că predecesorii lor. Numai guvernulu putea să sdrōbésca radacin'a reului. Dăra trebuia unu guvern care să creeze că Isis: din întunerecu, din ghiță, din haosu, să facă universulu. Acelu guvern nu l'amu avutu încă. Tôte natiunile cari au ajunsu la marire și fericire, au ajunsu candu au avutu acele mari guverne. Acelu guvern nu l'amu avutu seî l'amu întrevăditu numai o singura

*) Din tabel'a statistica pre an. scol. cur. se vede ca între cei 439 sîntu 238 romani, 126 germani, 67 mapiari, 4 poloni, 13 boemi și 1 croatu; dupa confesiuni: 183 gr. or. 55 g. cat., 195 rom. cat., 5 evang. reformati și 1 israelitu. R.)

data; și, candu este vorb'a de interesulu natiunei, în momentulu candu ea pare ca a început a se deramă, să ne fie iertatu a dice ca acelu guvern nu l'amu avutu, și nu lu avemu nici astadi, și trebuie să-lu avemu, căci altfelu perimu; și cei ce voru rămăne indiferenti, voru fi tradatori de patriă. Santemu nepasatori cine ne guverna. Fia ori cine va fi, nu avemu neci ură pentru cei dela putere, neci simpatia pentru cei ce au cădutu, și deca ne exprimăm favorabile pentru cei căduti, este numai unu simțimentu de omeni onesti, de a nu insultă pre cei ce sîntu în nenorocire; eara deca ne exprimăm cu severitate pentru cei dela putere, nu este ură contra persoanei lor, ci este datorie de romani cari vedu perirea patriei. Ceea ce voim noi nu este schimbarea omienilor, ci a sistemului. Acest'a amu doritu în toti tempii, acest'a au doritu această foia și înainte de 11 Februaru candu facea aceea opozițiune înversiunata. Astfelu totu de un'a amu disu și dicem, celor ce se lasa robii, să fie omeni liberi; celor ce sîntu tirani, dicem ca este bine să fie parinti. Poporul astadi a mostenitu robia cu tôte relele dela parinti și acest'a o lasa mostenire la urmări lui; cei ce guverna au mostenitu sistemulu dela predecesorii lor. Ei ce nu erau corupți, nici corupitori, și au venit la putere numai adusi de fagaduiele lor ca voru redică patriă la loculu ce i se cuvîne, uita ca misiunea cea mare a unui guvern bunu este a vindecă ranele tierci, acele rane ce purcedu din corupțiune, și lingusiescu chiaru aceste slabiciuni spre a se sprigini. Misiunea unui guvern bunu este a radică natiunea la densulu; nu a se cobori să flateze pasiunile ei cele rele. Aici eră tōta speranța tierci. Natiunea este unu totu respanditu și că totu respanditu nu pôte face prin sine, ci numai prin guvern. Guvernulu dăra trebuie să facă; și guvernulu nu face decît a continuă lupt'a de partite fără principie, fără busola, fără misiune; lupta de destructiune de cadere, de retrogradare. Simțimentulu de mariro natiunala s'au stinsu și esemplulu a venit dela guvern. Simțimentele de dreptate, s'au confusiatu, și esemplulu a venit dela partite. Meritulu și nimeritulu, dreptatea și iniquitatea, adevărulu și minciun'a, viciulu și virtutea s'au confundatu, s'au egalizat pre câmpulu partitelor, singur'a egalitate ce amu dobînditu. În astfelu de stare de lucruri guvernulu nu se pôte aperi de blamă. Corupțiunei datine-lor urmăza corupțiunea administrațiunei: candu legile se calca de guverne, guvernații nu mai respecta bunele datine, și natiunea este perdută. Guvernulu dăra este respunditoriu pentru caderea spiritului publicu. „Tr. Carp.“

Varietăți.

Scotem din o coresp. din Vien'a la Albin'a următoarele:

Vien'a, 8/20 Iunie 1867. Onorata Redacțiune! Înaltulu ministeriu de agricultura, industria și comerci din Pest'a a binevoitu a escrie concursu pentru unu cursu telegraficu, ce se va începe cu 15 Iuliu st. n. în Pest'a și va dură 3 lune.

Scopulu acestui cursu e, a califică cîtă mai multi barbati, nascuti din Ungaria și Transilvania pentru serviciulu telegraficu.

Condițiunile primirei sîntu următoarele: Aspirantii trebuie să fie intratu în alu 18 anu alu vietiei; să fie absolvatu cel puțin 6 clase gimnaziale seî scol'a reala superiōra, se scie limb'a magiara și germana și se depuna dupa primirea în cursu tacs'a de 8 floreni v. a. pentru instructiune.

Concursulu acest'a s'a publicatu în fōia oficiala „Budapesti Közlöny“ înainte de o luna, dăra prin diuarele năstre, mi se pare; încă nu s'a reprodușu.

De ore-ce însă chemarea năstra e, ori în cel loc seî calitate ne aflăm, a conlucră întru interesulu și pentru prosperarea dulcei năstre natiuni: mi iau voia, a trage atentiunea laudabilei năstre tenerime la concursulu mentionatu, cu atîtă mai multu, cu cîtă naltulu ministeriu a binevoitu totu de odata a decide, că competentii, cari știu și alta limba interna p. e. limb'a româna, se aiba preferința, voindu a-i aplică dupa absolvarea cursului și depunerea esamenului recerutu— că oficiantii de stat după împregiurări și trebuința la oficiile telegrafice în părțile acelea unde se afla populațiune de limb'a seî.

Suplicele să se adresedie fără întârziare cîtra înaltulu ministeriu mai susu numitu.

Subscrisu e: Atanasu Cimponeanu, secr. ministerialu.